

КУРС ЛЕКЦІЙ

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

ТЕМА 2. ЗОВНІШНЯ СФЕРА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

- 2.1. Нормативно-правова база корпоративного управління в Україні. Правове забезпечення процесів приватизації і корпоратизації. Законодавство стосовно цінних паперів та фондового ринку. Адаптація українського законодавства щодо корпоративного управління до міжнародних норм і стандартів.
- 2.2. Інфраструктура корпоративного середовища. Особливості середовища функціонування корпоративних утворень в Україні. Основні інститути корпоративного сектору та принципи їх діяльності. Сфери та функції державного регулювання діяльності корпоративних утворень. Державне регулювання ринку цінних паперів.
- 2.3. Органи загальної і спеціальної компетенції та їх роль у формуванні та управлінні корпоративним сектором економіки України: НКЦПФР, Нацкомфінпослуг, Фонд держмайна, АКУ.

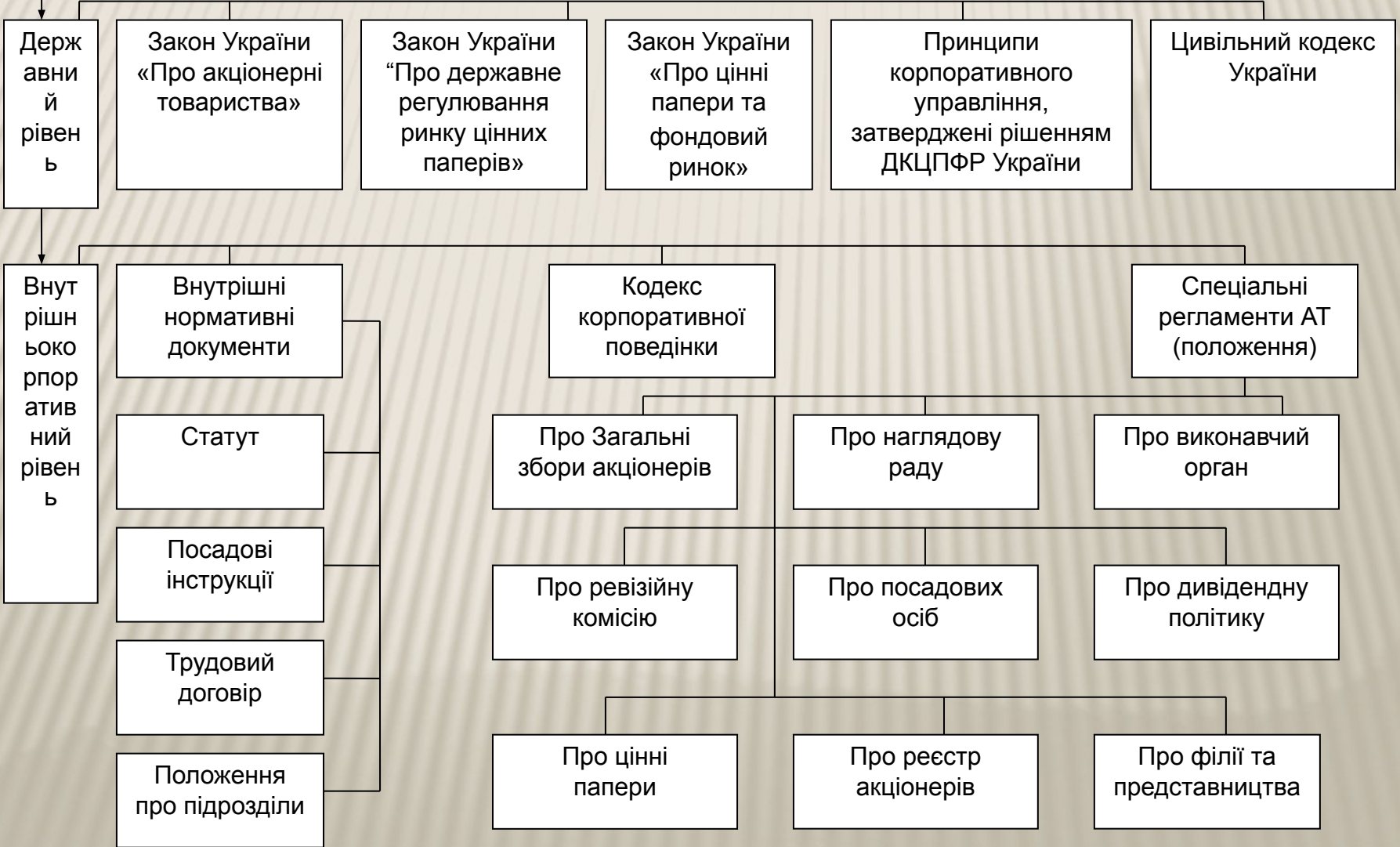
2.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

- Організація корпоративного управління на рівні, який відповідає міжнародним стандартам, - один з основних наявних ресурсів збільшення вартості компанії, оскільки саме належне корпоративне управління, відкритість та прозорість діяльності акціонерного товариства може привернути до нього увагу потенційних інвесторів.

ОСНОВНІ ДОКУМЕНТИ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ КОРПОРАЦІЇ (АТ)

Основні документи, що регламентують діяльність акціонерного товариства

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ПРИВАТИЗАЦІЇ

- Закон «Про приватизацію державного майна» від 04.03.1992 № 2163-XII // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2163-12>
- **Приватизація державного майна** (далі - приватизація) - платне відчуження майна, що перебуває у державній власності, у тому числі разом із земельною ділянкою державної власності, на якій розташований об'єкт, що підлягає приватизації, на користь фізичних та юридичних осіб, які можуть бути покупцями відповідно до цього Закону, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення структурної перебудови національної економіки.

ПРІОРИТЕТИ ТА ПРИНЦИПИ ПРИВАТИЗАЦІЇ

- ❑ Основними пріоритетами приватизації є підвищення ефективності виробництва та мотивації до праці, прискорення структурної перебудови і розвитку економіки України.
- ❑ Приватизація здійснюється на основі таких принципів:
- ❑ законності;
- ❑ державного регулювання та контролю;
- ❑ надання громадянам України пріоритетного права на придбання державного майна;
- ❑ надання пільг для придбання державного майна членам трудових колективів підприємств, що приватизуються;
- ❑ забезпечення соціальної захищеності та рівності прав участі громадян України у процесі приватизації;
- ❑ продажу об'єктів приватизації з урахуванням їх індивідуальних особливостей виключно за кошти;
- ❑ пріоритетного права трудових колективів на придбання майна своїх підприємств;
- ❑ створення сприятливих умов для залучення інвестицій;
- ❑ додержання антимонопольного законодавства;
- ❑ повного, своєчасного та достовірного інформування громадян про порядок приватизації та відомості про об'єкти приватизації;
- ❑ врахування особливостей приватизації об'єктів агропромислового комплексу, гірничодобувної промисловості, незавершеного будівництва, невеликих державних підприємств, підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності та об'єктів науково-технічної сфери;
- ❑ забезпечення конкурентності продажу, якщо інше не визначено цим Законом.

ДО ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ПРИВАТИЗАЦІЇ, НАЛЕЖАТЬ:

- підприємства (цехи, виробництва, дільниці, інші підрозділи, якщо в разі їх виділення у самостійні підприємства не порушується технологічна єдність виробництва з основної спеціалізації підприємства, із структури якого вони виділяються) як єдині майнові комплекси, до складу яких входять усі види майна, призначені для їх діяльності, що визначені Цивільним кодексом України, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані (далі - єдиний майновий комплекс підприємства);
- об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані;
- окреме індивідуально визначене майно, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких це майно розташовано;
- акції (частки, паї), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, інших господарських організацій та підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності;
- об'єкти соціально-культурного призначення, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані, крім тих, що не підлягають приватизації.

ПРИВАТИЗАЦІЇ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ

об'єкти, що мають загальнодержавне значення, а також казенні підприємства.

- Загальнодержавне значення мають:
- а) об'єкти та майно, які забезпечують виконання державою своїх функцій, забезпечують обороноздатність держави, її економічну незалежність, та об'єкти права власності Українського народу, майно, що становить матеріальну основу суверенітету України;
- б) об'єкти, діяльність яких забезпечує соціальний розвиток, збереження та підвищення культурного, наукового потенціалу, духовних цінностей;
- в) об'єкти, контроль за діяльністю яких з боку держави гарантує захист громадян від наслідків впливу неконтрольованого виготовлення, використання або розповсюдження небезпечних речовин;
- об'єкти, які забезпечують життєдіяльність держави в цілому.

ОБ'ЄКТИ ПРИВАТИЗАЦІЇ

КЛАСИФІКУЮТЬСЯ ЗА ТАКИМИ ГРУПАМИ

- ▣ **група А** - єдині майнові комплекси державних підприємств, їх структурних підрозділів, які можуть бути виділені в самостійні суб'єкти господарювання - юридичні особи (у тому числі ті, що передані в оренду, перебувають у процесі реструктуризації), на яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує 100 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за такий період не перевищує 70 мільйонів гривень та/або вартості майна яких недостатньо для формування статутного капіталу господарського товариства, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані; окреме індивідуально визначене майно, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких таке майно розташовано.
- ▣ Окремим індивідуально визначеним майном вважається рухоме та нерухоме майно державних підприємств (у тому числі будівлі, споруди, нежитлові приміщення), майно, що залишилося після закінчення процедури ліквідації державних підприємств, визнаних банкрутами; майно підприємств, що ліквідуються за рішенням органу, уповноваженого управляти державним майном; майно державних підприємств, що не були продані як єдині майнові комплекси; державне майно, що не увійшло до статутного капіталу господарських товариств;

-
- ▣ **група В** - єдині майнові комплекси державних підприємств (у тому числі ті, що передані в оренду), їх структурних підрозділів, на яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує 100 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за такий період перевищує 70 мільйонів гривень та/або вартість майна яких достатня для формування статутного капіталу акціонерного товариства, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані; акції акціонерного товариства, утвореного в процесі приватизації та корпоратизації (крім об'єктів групи Г); єдині майнові комплекси підприємств і організацій сільського, рибного господарства та агропромислового комплексу незалежно від вартості майна та середньооблікової чисельності працюючих, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані;

□ група Г - єдині майнові комплекси державних підприємств та акції акціонерних товариств, які на момент прийняття рішення про приватизацію (продаж) мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави або ознаки домінування на загальнодержавному ринку товарів (робіт, послуг), підприємств оборонно-промислового комплексу, а також об'єкти, визначені уповноваженими органами управління як такі, що потребують застосування індивідуального підходу до приватизації (такі, що мають унікальні виробництва, використовують рідкісні ресурси (нематеріальні активи, ноу-хау, включаючи науково-дослідні та проектно-конструкторські організації та установи, які відповідають таким вимогам).

□ Підприємством, що має ознаки домінування на загальнодержавному ринку товарів (робіт, послуг), вважається підприємство, яке має частку на загальнодержавному ринку товарів (робіт, послуг), що перевищує 35 відсотків, або разом з одним або двома іншими підприємствами має на такому ринку сукупну частку, що перевищує 50 відсотків, або не більш ніж з чотирма іншими підприємствами має на такому ринку сукупну частку, що перевищує 70 відсотків:

-
- **група Д** - об'єкти незавершеного будівництва (будівлі, споруди, передавальні пристрої, які не введені в експлуатацію), законсервовані об'єкти, у тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані;
  - **група Е** - акції (частки, паї), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, інших господарських організацій і підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності та розташованих на території України або за її межами;
  - **група Ж** - об'єкти соціально-культурного призначення, в тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані, крім тих, що не підлягають приватизації.
  - Об'єкти приватизації, що належать до груп А, Д і Ж, є **об'єктами малої приватизації**

Інформація щодо кількості об'єктів, які змінили державну форму власності за 1992 – 12 місяців 2014 рр. за групами

№ з/п	Адміністративно-територіальна одиниця	1992 - 2013 рр. з урахуванням дообліку та вилучення						За 12 місяців 2014 року						1992 - 2014 рр. з урахуванням дообліку та вилучення					
		Всього	в тому числі					Всього	в тому числі					Всього	в тому числі				
			А	БВГ	Д	Е	Ж		А	ВГ	Д	Е	Ж		А	БВГ	Д	Е	Ж
1	Вінницька область	1281	588	377	196	48	72	14	10	1	2	1	1295	598	378	198	48	73	
2	Волинська область	700	394	151	107	28	20	1	1				701	395	151	107	28	20	
3	Дніпропетровська область	1849	1033	577	141	49	49	4	3			1	1853	1036	577	141	49	50	
4	Донецька область	4171	2886	811	360	44	70	0					4171	2886	811	360	44	70	
5	Житомирська область	1251	230	295	662	9	55	3	1	1	1		1254	231	296	663	9	55	
6	Закарпатська область	424	180	194	32	6	12	2	1		1		426	181	194	33	6	12	
7	Запорізька область	1336	740	381	104	35	76	3	1		2		1339	741	381	106	35	76	
8	Івано-Франківська область	484	227	192	47	13	5	2	2				486	229	192	47	13	5	
9	Київська область	1086	377	514	154	7	34	1				1	1087	377	514	154	7	35	
10	Кіровоградська область	693	329	231	88	41	4	2	2				695	331	231	88	41	4	
11	Луганська область	1678	873	471	254	37	43	2	2				1680	875	471	254	37	43	
12	Львівська область	1627	706	423	235	169	94	13	10		3		1640	716	423	238	169	94	
13	Миколаївська область	1116	471	334	217	42	52	3	3				1119	474	334	217	42	52	
14	Одеська область	1468	586	489	161	131	101	3	2	1			1471	588	490	161	131	101	
15	Полтавська область	917	474	308	64	12	59	3	3				920	477	308	64	12	59	
16	Рівненська область	864	416	228	151	26	43	8	6			2	872	422	228	151	26	45	
17	Сумська область	864	418	297	100	18	31	2	1			1	866	419	297	100	18	32	
18	Тернопільська область	769	278	295	123	46	27	5	5				774	283	295	123	46	27	
19	Харківська область	1626	726	559	243	30	68	6	4			2	1632	730	559	243	30	70	
20	Херсонська область	580	232	204	88	10	46	1	1				581	233	204	88	10	46	
21	Хмельницька область	593	273	231	74	5	10	9	8		1		602	281	231	75	5	10	
22	Черкаська область	809	362	307	82	16	42	10	5	2		2	1	819	367	309	82	18	43
23	Чернівецька область	499	235	156	56	44	8	0					499	235	156	56	44	8	
24	Чернігівська область	666	273	196	142	26	29	2	1		1		668	274	196	143	26	29	
25	м. Київ	1150	471	505	42	116	16	1	1				1151	472	505	42	116	16	
	Всього	28501	13778	8726	3923	1008	1066	100	73	5	11	2	9	28601	13851	8731	3934	1010	1075
	в т.ч. - центральний апарат							1	1										
1	АР Крим та м. Севастополь	215	120	51	30	5	9	0						215	120	51	30	5	9
2	АР Крим	391	214	89	48	19	21	2		1		1		393	214	90	48	20	21
	Всього	606	334	140	78	24	30	2	0	1	0	1	0	608	334	141	78	25	30

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ КОРПОРАТИЗАЦІЇ

- Указ Президент України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 № 210/93
- **Корпоратизацією** є перетворення державних підприємств, закритих акціонерних товариств, більш як 75 відсотків статутного фонду яких перебуває у державній власності, а також виробничих і науково-виробничих об'єднань, правовий статус яких раніше не був приведений у відповідність з чинним законодавством (далі - підприємства), у відкриті акціонерні товариства.

ЗАКОНОДАВСТВО СТОСОВНО ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

- ▣ **Державне регулювання ринку цінних паперів** - здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері (Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» N° 448/96-ВР від 30.10.1996)

ЗВІТ ПРО РОБОТУ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

- Звіт про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2014 році // <http://www.spfu.gov.ua/spfu.admin.com.ua/Lists/SPFUREportsMFIListInstance/Attachments/106/Zvit%202014.pdf>

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Створення системи захисту прав власності інвесторів, контроль за дотриманням цих норм з боку емітентів і професійних учасників ринку;

Контроль за наданням достовірної інформації, які дають емітенти та інші професійні учасники ринку;

Функції державного регулювання

Видачу ліцензій на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку.

СВІТОВІ МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Моделі систем регулювання ринку цінних паперів: міжнародна практика

За організацією державного регулювання

Модель прямого урядового контролю: держава безпосередньо регулює процеси функціонування та розвитку фондового ринку (Ірландія, Нідерланди, Португалія).

Модель контролю за допомогою фінансово-банківських органів: розвиток фондового ринку підконтрольний банківському сектору, так як комерційні банки є головними учасниками ринку цінних паперів (Німеччина, Бельгія, Данія).

Модель створення спеціального міжвідомчого закладу: спеціальний орган, який має широке коло повноважень, об'єднує представників різних міністерств і відомств (США, Франція, Італія, Іспанія, Великобританія).

За характером регулювання

Модель жорсткого державного адміністрування (американська): активний контроль держави за розвитком фондового ринку, жорсткі вимоги до емітентів цінних паперів з метою максимального захисту прав та інтересів інвесторів (США, Франція).

Модель переважно саморегулювання ринку (європейська): держава переважно обмежується нормативно-законодавчим регулюванням, безпосереднє регулювання ринку цінних паперів здійснюють саморегульвні організації та уповноважені біржі (Великобританія, більшість країн Західної Європи).

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ

ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З МЕТОЮ:

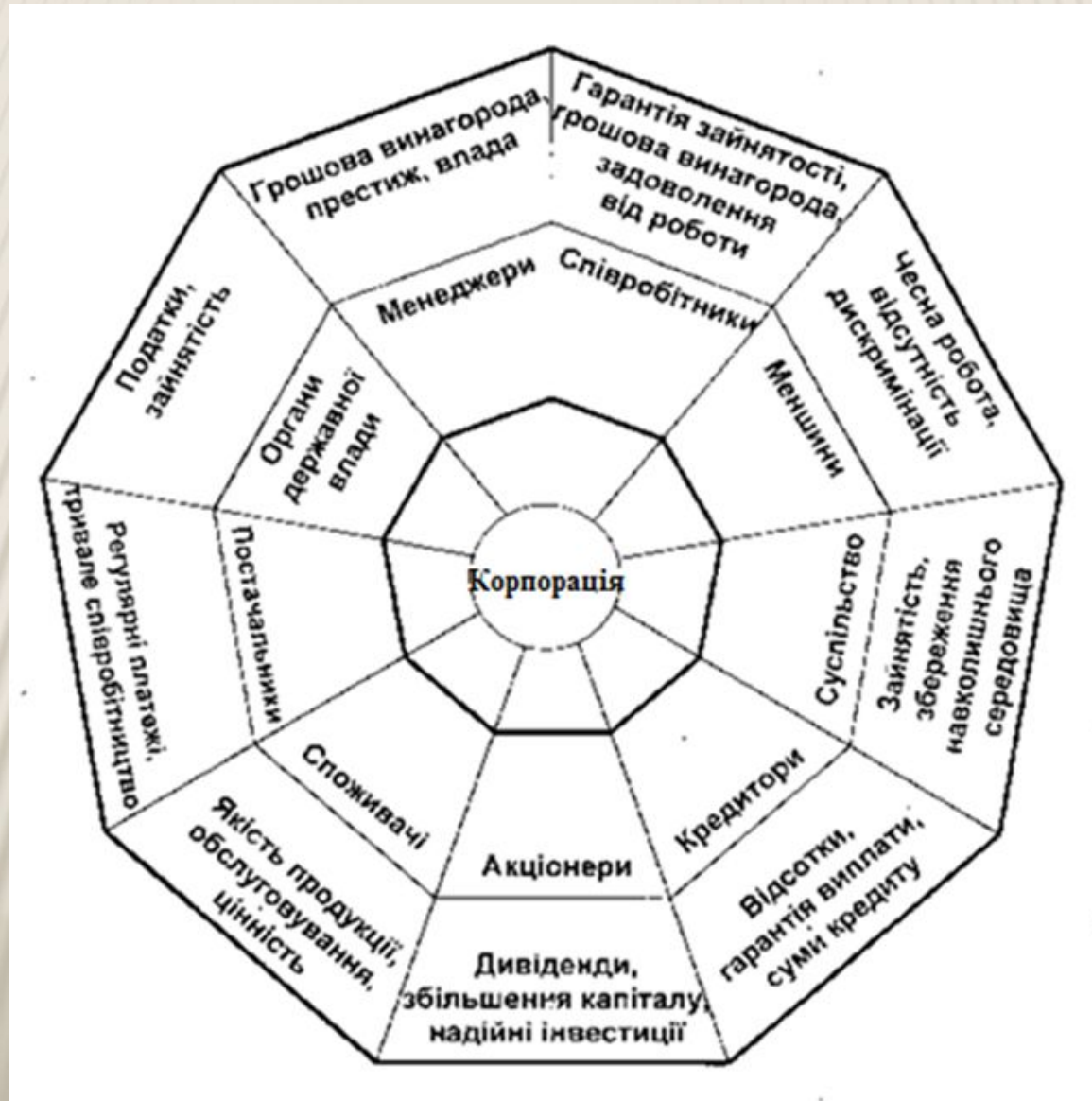
- реалізації єдиної державної політики у сфері випуску та обігу цінних паперів та їх похідних;
- створення умов для ефективної мобілізації та розміщення учасниками ринку цінних паперів фінансових ресурсів з урахуванням інтересів суспільства;
- одержання учасниками ринку цінних паперів **інформації** про умови випуску та обігу цінних паперів, результати фінансово-господарської діяльності емітентів, обсяги і характер угод з цінними паперами та іншої інформації, що впливає на формування цін на ринку цінних паперів;
- забезпечення **рівних можливостей** для доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів;
- гарантування **прав власності** на цінні папери;
- захисту **прав учасників** фондового ринку;
- інтеграції в європейський та світовий фондові ринки;
- дотримання учасниками ринку цінних паперів **вимог актів законодавства**;
- запобігання **монополізації** та створення умов розвитку добросовісної

2.2. ІНФРАСТРУКТУРА КОРПОРАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА

- Поняття "корпоративне управління" являє собою систему внутрішніх відносин - між органами товариства та його акціонерами, та відносин зовнішніх - між товариством та будь-якими іншими третіми особами.
- Таким чином, учасниками корпоративних відносин виступають різні суб'єкти - самі емітенти (як правило, акціонерні товариства), держава, службовці, керуючі, інвестори (акціонери), кредитори, інші зацікавлені особи. Всіх їх можна назвати "співучасниками" діяльності товариства. Одні з них формують пропозицію акцій, другі - попит на них, треті - забезпечують взаємодію продавців та покупців, виконуючи ряд організаційно-технічних функцій.

ЗАЦІКАВЛЕНІ ГРУПИ ТА ЇХ ОЧІКУВАННЯ ВІД РОБОТИ КОРПОРАЦІЇ

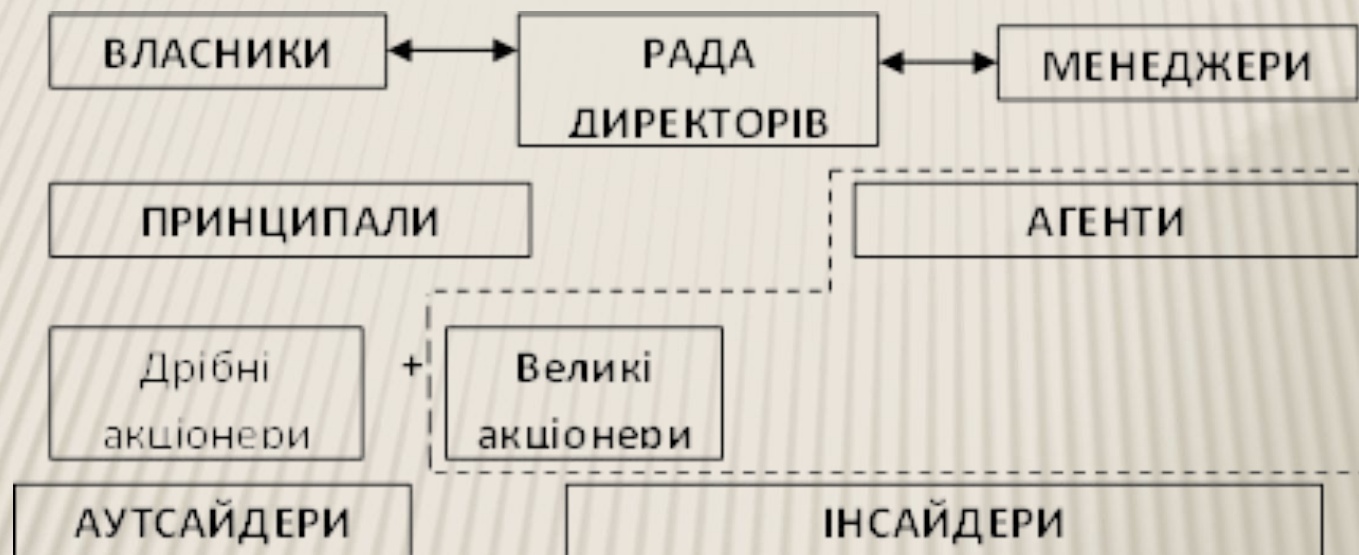

ГРУПИ УЧАСТНИКІВ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

- - менеджмент (у тому числі одноособовий управлінський орган);
- - великі акціонери (власники контрольного пакета голосуючих акцій товариства);
- - акціонери, що володіють незначними пакетами акцій (так звані дрібні або міноритарні акціонери);
- - власники інших цінних паперів акціонерного товариства;
- - кредитори, що не є власниками цінних паперів товариства;
- - органи державної влади й органи місцевого самоврядування.
- Інтереси кожної з перерахованих груп не тільки не збігаються, але і найчастіше суперечать один одному.

УЧАСНИКИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Принципали – власники підприємства

Агенти – це посадові особи підприємства, які надають управлінські послуги принципалам за відповідну винагороду

Інсайдери – група великих акціонерів та агентів, які мають більш сприятливі умови доступу до конфіденційної інформації щодо діяльності корпорації

Аутсайдери – дрібні акціонери, які знаходяться «зовні» роботи корпорації

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ

ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ У ТАКИХ ФОРМАХ:

- **прийняття актів законодавства** з питань діяльності учасників ринку цінних паперів;
- **регулювання випуску та обігу цінних паперів**, прав та обов'язків учасників ринку цінних паперів;
- **видача ліцензій** на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів та забезпечення контролю за такою діяльністю;
- **заборона та зупинення** на певний термін (до одного року) професійної діяльності на ринку цінних паперів у разі відсутності ліцензії на цю діяльність та притягнення до відповідальності за здійснення такої діяльності згідно з чинним законодавством;
- **реєстрація випусків (емісій) цінних паперів** та інформації про випуск (емісію) цінних паперів;
- **контроль за дотриманням емітентами порядку реєстрації випуску** цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів, умов продажу (розміщення) цінних паперів, передбачених такою інформацією;

-
- **створення системи захисту прав інвесторів** і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;
  - **контроль за достовірністю інформації**, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, контролюючим органам;
  - **встановлення правил і стандартів** здійснення операцій на ринку цінних паперів та контролю за їх дотриманням;
  - **пруденційний нагляд** за професійними учасниками фондового ринку в межах діяльності, яка провадиться таким учасником на підставі виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку ліцензії;
  - **контроль за системами ціноутворення** на ринку цінних паперів;
  - **контроль за діяльністю осіб**, які обслуговують випуск та обіг цінних паперів;
  - проведення інших заходів щодо **державного регулювання і контролю за випуском та обігом цінних паперів**.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

- **Метою державного регулювання ринку цінних паперів є:**
- - реалізація єдиної державної політики у сфері випуску та обігу цінних паперів та їх похідних;
- - створення умов для ефективної мобілізації та розміщення учасниками ринку цінних паперів фінансових ресурсів з урахуванням інтересів суспільства;
- - одержання учасниками ринку цінних паперів інформації про умови випуску та обігу цінних паперів, результати фінансово-господарської діяльності емітентів, обсяги і характер угод з цінними паперами та іншої інформації, що впливає на формування цін на ринку цінних паперів;
- - забезпечення рівних можливостей для доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів;
- - гарантування прав власності на цінні папери;
- - захисту прав учасників фондового ринку;
- - інтеграції в європейський та світовий фондові ринки;
- - дотримання учасниками ринку цінних паперів вимог законодавчих актів;
- - запобігання монополізації та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринку цінних паперів;
- - контролю за прозорістю та відкритістю ринку цінних паперів. Варто також відмітити багатоманітність форм державного регулювання ринку цінних паперів як важливого зовнішнього механізму корпоративного управління.

ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Виділяються наступні форми державного регулювання ринку цінних паперів:

- - прийняття актів законодавства з питань діяльності учасників ринку цінних паперів;
- - регулювання випуску та обігу цінних паперів, прав та обов'язків учасників ринку цінних паперів;
- - видача ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів та забезпечення контролю за такою діяльністю;
- - заборона та зупинення на певний термін (до одного року) професійної діяльності на ринку цінних паперів у разі відсутності ліцензії на цю діяльність та притягнення до відповідальності за здійснення такої діяльності згідно з чинним законодавством;
- - реєстрація випусків (емісій) цінних паперів та інформації про випуск (емісію) цінних паперів;
- - контроль за дотриманням емітентами порядку реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів, умов продажу (розміщення) цінних паперів, передбачених такою інформацією;
- - створення системи захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;
- - контроль за достовірністю інформації, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, контролюючим органам;
- - встановлення правил і стандартів здійснення операцій на ринку цінних паперів та контролю за їх дотриманням;
- - контроль за системами ціноутворення на ринку цінних паперів;
- - контроль за діяльністю осіб, які обслуговують випуск та обіг цінних паперів;
- - проведення інших заходів щодо державного регулювання і контролю за випуском та обігом цінних паперів.

2.3. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРА.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» N° 3480-IV від 23.02.2006 регулює відносини, що виникають під час розміщення, обігу цінних паперів і провадження професійної діяльності на фондовому ринку, з метою забезпечення відкритості та ефективності функціонування фондового ринку.

Корпоративне регулювання здійснюється:

- Органами загальної компетенції;
- Органами спеціальної компетенції.

- **Органи спеціальної компетенції** – покликані забезпечити регулювання та контроль діяльності корпоративних підприємств з урахуванням специфіки цього сектора.

ОРГАНИ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ КОРПОРАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Органи спеціальної компетенції

Національна
комісія з цінних
паперів та
фондового ринку
(НКЦПФР)

Антимонопольни
й комітет України
у рамках своїх
повноважень

Фонд державного
майна України
(Фонддерж-
майна)

Національна
комісія, що
здійснює
державне
регулювання у
сфері ринків
фінансових
послуг
(Нацкомфін-
послуг)

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

- **Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР)** утворена Указом Президента України №1063/2011 від 23.11.2011 з метою комплексного правового регулювання відносин, що виникають на ринку цінних паперів, забезпечення захисту інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням у цій сфері, є відповідальною за ринок банківських послуг і ринок цінних паперів та похідних цінних паперів.
- **Загальнодоступна інформаційна база даних** Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів <http://stockmarket.gov.ua/> та на інтернет-порталі «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» <http://smida.gov.ua>

ЗАГАЛЬНОДОСТУПНА ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА

- містить інформацію що підлягає оприлюдненню згідно чинного законодавства, в тому числі:
- Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР,
- Електронна система комплексного розкриття інформації (ЕСКРІН),
- база даних про правопорушення на ринку цінних паперів, інформація про власників значних пакетів (10 і більше відсотків) акцій,
- Державний реєстр випусків цінних паперів, що містить в собі інформацію щодо зареєстрованих НКЦПФР випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій місцевих позик, цінних паперів інститутів спільного інвестування, іпотечних сертифікатів, іпотечних облігацій та сертифікатів фондів операцій з нерухомістю тощо.

формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики похідних в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів

узагальнення практики застосування законодавства України з питань випуску та обігу цінних паперів в Україні, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення

сприяння розвитку ринку цінних паперів

захист прав інвесторів шляхом застосування заходів щодо запобігання і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх

здійснення державного регулювання та контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних на території України, а також у сфері спільного інвестування

координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та їх похідних

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ (НАЦКОМФІНПОСЛУГ)

утворена Указом Президента України № 1070/2011 від 23.11.2011 з метою державного регулювання ринків фінансових послуг у межах, визначених законодавством (рис.2.6), є відповідальною за регулювання та нагляд за ринками небанківських фінансових послуг:

- 1. Страхових компаній;
- 2. Кредитних спілок та інших небанківських кредитних установ;
- 3. Установ накопичувального пенсійного забезпечення;
- 4. Фінансових компаній (лізингу, факторингу, управителів), ломбардів, довірчих товариств та ін.

розроблення і затвердження обов'язкових до виконання нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції

формування та забезпечення реалізації політики державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг (крім ринку банківських послуг і ринків цінних паперів та похідних цінних паперів)

запровадження міжнародно визнаних правил розвитку ринків фінансових послуг

координація діяльності з іншими державними органами

узагальнення практики застосування законодавства України з питань фінансових послуг і ринків та розроблення пропозицій щодо їх вдосконалення

захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування у межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг

здійснення в межах своїх повноважень державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і дотриманням законодавства у відповідній сфері

забезпечення розроблення та координації єдиної державної політики щодо функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування

розроблення і реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг та вирішення системних питань їх функціонування

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ (ФОНДДЕРЖМАЙНА)

- регулюється Законом України «Про Фонд державного майна України» № 4107-VI від 09.12.2011 є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, що належать до сфери його управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

Завдання Фонду державного майна

здійснення контролю у сфері організації та проведення приватизації державного майна, відчуження державного майна у випадках, встановлених законодавством, передачі державного майна в оренду та користування; повернення у державну власність державного майна, що було приватизоване, відчужене або вибуло з державної власності з порушенням законодавства; управління корпоративними правами держави, які перебувають у сфері його управління

захист майнових прав державних підприємств, установ та організацій, а також корпоративних прав держави на території України та за її межами

реалізація державної політики у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності

співробітництво з міжнародними організаціями у реалізації державної політики у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна у межах покладених на нього повноважень, управління корпоративними правами держави, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності

сприяння процесу демонополізації економіки і створенню умов для конкуренції виробників

державне регулювання у сфері оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності

управління об'єктами державної власності, зокрема корпоративними правами держави у статутних капіталах господарських товариств, щодо яких прийнято рішення про приватизацію та затверджено план приватизації або план розміщення акцій; товариств, утворених у процесі перетворення (у тому числі шляхом корпоратизації) державних підприємств, що належать до сфери його управління, а також товариств, утворених за участю Фонду державного майна України

організація виконання Конституції та законів України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, інших актів законодавства та здійснення контролю за їх виконанням

ФОНД ВІДПОВІДНО ДО ПОКЛАДЕНИХ НА НЬОГО ЗАВДАНЬ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ ДЕРЖАВИ:

- здійснює управління корпоративними правами держави, що перебувають у сфері його управління;
- здійснює реструктуризацію господарських товариств, у статутних капіталах яких корпоративні права держави перевищують 50 відсотків і які належать до сфери його управління;
- погоджує мирові угоди, плани санації і переліки ліквідаційних мас та зміни і доповнення до них у справах про банкрутство господарських організацій з корпоративними правами держави понад 50 відсотків їх статутного капіталу, які перебувають у процесі приватизації;
- бере участь у провадженні справ про банкрутство господарських товариств з корпоративними правами держави.

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

- діє згідно з Законом України «Про Антимонопольний комітет України» № 3659-XII від 26.11.1993 є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель.

Завдання Антимонопольного комітету

України

контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій

здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції

здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель

методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції

сприяння розвитку добросовісної конкуренції

□ Згідно Закону України «Про захист економічної конкуренції» №2210-III від 11.01.2001, з метою запобігання монополізації товарних ринків, зловживання монополюючим (домінуючим) становищем, обмеження конкуренції органи Антимонопольного комітету України здійснюють державний контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.

□ **Концентрацією визнається:**

- 1) **злиття суб'єктів господарювання** або приєднання одного суб'єкта господарювання до іншого;
- 2) **набуття** безпосередньо або через інших осіб **контролю** одним або кількома суб'єктами господарювання над одним або кількома суб'єктами господарювання чи частинами суб'єктів господарювання,
- 3) **створення суб'єкта господарювання** двома і більше суб'єктами господарювання, який протягом тривалого періоду буде самостійно здійснювати господарську діяльність, але при цьому таке створення не призводить до координації конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили цей суб'єкт господарювання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання;
- 4) **безпосереднє або опосередковане придбання**, набуття у власність іншим способом чи одержання в управління часток (акцій, паїв), що забезпечує досягнення чи перевищення **25 або 50 відсотків голосів** у вищому органі управління відповідного суб'єкта господарювання.

НЕ ВВАЖАЮТЬСЯ КОНЦЕНТРАЦІЄЮ:

- 1) створення суб'єкта господарювання, метою чи внаслідок створення якого здійснюється **координація конкурентної поведінки** між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання;
- 2) придбання часток (акцій, паїв) суб'єкта господарювання особою, основним видом діяльності якої є проведення фінансових операцій чи операцій з цінними паперами, якщо це придбання здійснюється з метою їх наступного перепродажу за умови, що зазначена особа не бере участі в голосуванні у вищому органі чи інших органах управління суб'єкта господарювання. У такому випадку наступний перепродаж має бути здійснений протягом одного року з дня придбання часток (акцій, паїв). На клопотання зазначених осіб із обґрунтуванням про неможливість здійснення наступного перепродажу органи Антимонопольного комітету України можуть прийняти рішення про продовження цього строку;
- 3) дії, які здійснюються між суб'єктами господарювання, пов'язаними відносинами контролю, у випадках, передбачених частиною другою цієї статті, крім випадків набуття такого контролю без отримання дозволу Антимонопольного комітету України, якщо необхідність отримання такого дозволу передбачена законом;
- 4) набуття контролю над суб'єктом господарювання або його частиною, в тому числі завдяки праву управління та розпорядження його майном арбітражним керуючим, службовою чи посадовою особою